

به نام خدا

متن سخنرانی دبیرکل محترم در مراسم افتتاحیه "نخستین رویداد محیط زیستی ویژه دانش‌آموزان محیط‌یار"

(یکشنبه مورخ ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۵)

جناب آقای دکتر کاظمی، وزیر محترم آموزش و پرورش و عضو شورای عالی کمیسیون ملی یونسکو در ایران
سرکار خانم دکتر شینا انصاری، معاون محترم رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست عضو شورای عالی کمیسیون
ملی یونسکو در ایران
مستولان گرانقدر و میهمانان ارجمند

سلام و عرض ادب دارم خدمت همه حضار محترم

لازم می‌دانم از جناب آقای دکتر کیادلیری، معاون محترم آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست و همکاران
پرتلاش ایشان، برای ابتکار و میزبانی این رویداد ارزشمند، صمیمانه قدردانی کنم.

حضور در مراسم افتتاحیه نخستین رویداد محیط‌زیستی ویژه دانش‌آموزان «محیط‌یار» برای بنده موجب افتخار است؛ رویدادی که با
هدف ارتقای آگاهی عمومی، تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانش‌آموزان و نهادینه‌سازی فرهنگ حفاظت از محیط زیست شکل
گرفته و بی‌تردید گامی مهم در مسیر توسعه پایدار به شمار می‌آید.

این رویداد در عین حال، رنگ و بویی متفاوت و عمیقاً انسانی دارد؛ چرا که به یاد دانش‌آموزان شهید مدرسه «شجره طیبه» برگزار
می‌شود. یاد آنان تنها در بزرگداشت خلاصه نمی‌شود، بلکه در استمرار مسیر آگاهی، مسئولیت‌پذیری و تلاش برای ساختن آینده‌ای
ایمن‌تر، اخلاقی‌تر و انسانی‌تر معنا می‌یابد.

امروز بیش از هر زمان دیگری، محیط زیست به یکی از دغدغه‌های راهبردی جوامع بشری تبدیل شده است. تغییرات اقلیمی، کاهش
تنوع زیستی، بحران آب و آلودگی‌های گسترده، همگی نشان می‌دهند که رابطه انسان با طبیعت نیازمند بازنگری جدی است.

در همین راستا، «سیاست‌های کلی محیط زیست» به‌عنوان مجموعه‌ای از جهت‌گیری‌های کلان کشور، بر حفاظت، احیا و بهره‌برداری
پایدار از منابع طبیعی تأکید دارند و ارتقای «سواد محیط زیستی» را به‌عنوان یک سرمایه اجتماعی ضروری مطرح می‌سازند.

از سوی دیگر، این رویکرد کاملاً همسو با اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد، به‌ویژه هدف ۴ (آموزش باکیفیت) و هدف ۱۳ (اقدام
اقلیمی) است؛ اهدافی که بدون آموزش مؤثر و فراگیر، تحقق آن‌ها امکان‌پذیر نخواهد بود.

بر اساس رویکرد یونسکو، آموزش محیط زیست صرفاً انتقال دانش نیست، بلکه فرآیندی برای شکل‌دهی به نگرش، اخلاق، مهارت و در نهایت رفتار مسئولانه است.

این آموزش باید به تغییر واقعی در سبک زندگی منجر شود؛ تغییری که از «دانستن» آغاز می‌شود اما در «عمل مسئولانه» تجلی پیدا می‌کند. در این مسیر، یادگیری تجربی، مشارکتی و مدرسه‌محور نقشی کلیدی دارد.

به بیان دیگر، هدف آموزش محیط زیست، تربیت نسلی است که نه تنها آگاه، بلکه متعهد و کنشگر باشد.

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) از طریق رویکرد «آموزش برای توسعه پایدار (ESD)» تلاش دارد کشورها را در تربیت نسل آینده برای مواجهه با چالش‌های جهانی یاری دهد.

این رویکرد بر توانمندسازی یادگیرندگان برای درک و مواجهه با مسائلی همچون تغییر اقلیم، از بین رفتن تنوع زیستی و بحران آب تأکید دارد و آموزش را به ابزاری برای ساخت آینده‌ای پایدار تبدیل می‌کند.

در همین چارچوب، برنامه‌هایی همچون «انسان و کره مسکون»، «برنامه بین‌دولتی آب‌شناسی»، «برنامه علوم زمین و ژئوپارک‌ها» و «برنامه اقیانوس‌شناسی» نیز نقش مهمی در ارتقای آگاهی جهانی و حفاظت از محیط زیست ایفا می‌کنند.

همچنین ابتکار «آموزش سبز» یونسکو با محورهای مدارس سبز، برنامه درسی سبز، تربیت معلم سبز و جوامع سبز، تلاش دارد آموزش محیط زیست را به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره تبدیل کند.

در این میان، برنامه «محیط‌یار» را باید نمونه‌ای ارزشمند از بومی‌سازی آموزش محیط زیست در سطح ملی دانست؛ طرحی که با همکاری مؤثر سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت آموزش و پرورش شکل گرفته و نشان‌دهنده ظرفیت بالای همکاری بین‌بخشی در کشور است.

این برنامه می‌تواند به‌عنوان الگویی موفق برای توسعه آموزش محیط زیست، نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح منطقه‌ای نیز مورد استفاده قرار گیرد.

دانش‌آموزان در این میان نقشی کلیدی دارند. آنان نه تنها یادگیرندگان امروز، بلکه «سفیران محیط زیست» در خانواده و جامعه فردا هستند.

تقویت حس مسئولیت‌پذیری، مشارکت اجتماعی و کنشگری از سنین پایین، می‌تواند زمینه‌ساز تغییرات پایدار در رفتار جامعه نسبت به محیط زیست باشد. شرایط بحرانی و آلودگی‌های محیط زیستی، به ویژه آن‌چه بر اثر جنگ‌های تحمیلی پیش آمده، ضرورت سامان‌دهی هر چه بهتر این سفیران محیط زیست را دو چندان می‌کند.

بدیهی است که موفقیت چنین برنامه‌هایی در گرو تداوم، ارزیابی مستمر و ارتقای کیفی آن‌هاست.

در این روز پر افتخار معلم، یاد دانش‌آموزان شهید، یادآور این حقیقت است که حفاظت از محیط زیست صرفاً یک موضوع علمی یا آموزشی نیست، بلکه بخشی از مسئولیت اخلاقی و انسانی ما در قبال آینده است. سازمان یونسکو، آن هنگام که در ظرف کمتر از ۲۴ ساعت بیانیه محکومیت جدی در رابطه با فاجعه هدف قراردادن مدرسه شجره طیبه میناب صادر کرد، در کارنامه خود برگ زرینی را افزود.

این پیوند میان ارزش‌های ایثار، مسئولیت‌پذیری و حفاظت از طبیعت، معنای عمیق‌تری به مفهوم توسعه پایدار می‌بخشد.

پیشنهاد می‌شود در کنار گسترش «محیط‌یار»، استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی، تولید محتوای خلاقانه و ایجاد شبکه مدارس محیط‌زیستی به‌عنوان گام‌های تکمیلی مورد توجه قرار گیرد.

کمیسیون ملی یونسکو در ایران، حمایت از این گونه ابتکارات را نه صرفاً یک مأموریت سازمانی، بلکه یک تعهد اخلاقی و انسانی می‌داند و آمادگی کامل خود را برای توسعه همکاری‌ها، تبادل تجربیات بین‌المللی و تقویت این برنامه ارزشمند اعلام می‌نماید.

بی‌تردید، آنچه در رویدادهایی مانند «محیط‌یار» شکل می‌گیرد، نقطه تلاقی آموزش، آگاهی و امید به آینده است؛ آینده‌ای که با مشارکت دانش‌آموزان، معلمان و نهادهای مسئول، می‌تواند پایدارتر و انسانی‌تر رقم بخورد.

در پایان، از برگزارکنندگان این رویداد و تمامی دست‌اندرکاران آن صمیمانه قدردانی می‌کنم و برای همه شما آرزوی توفیق دارم.